

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

angelicam, & humanā fuisse distinctam: quarum altera est tota spiritualis, id est, angelica: altera ex parte spiritualis, & ex parte corporalis, i. humana. Cū itaq; de his tractandum sit, scil. de spirituali & corporali creatura, de rationali, & de non rationali: primo de rationali & spirituali, id est, de angelis agendū videtur: vt à cōtuitu creatoris ad cognitionē creaturæ dignioris ratio nostra incedat: deinde ad considerationē corporeę, tam illi⁹ quę est rationalis, quā illius quę non est rationalis descendat, vt Trinitatis increatę sacramentum tripartitę creaturę, eique concretorum atq; contingentium sequatur documentum.

QVÆ CONSIDERANDA SVNT

de angelica naturā.

DISTINCT. II.

A

DE angelica itaq; naturā hęc primo considerāda sunt, quando creata fuerit, & vbi, & qualis facta sit dum primum conderetur. Deinde qualis effecta auersione quorundam, & cōuersione quorundam. De excellentia quoq; & ordinibus, & donorum differentia, & de officiis, ac nominibus, aliisque pluribus aliqua dicenda sunt.

Agit in specialibus de conditione spiritualis creaturę, scilicet angelicę qualis facta sit.

Quando facti sunt angeli prius dicit, in quo videntur sibi obuiare auctoritates.

B

Quędam auctoritates vidētur innuere quod ante omnem creaturā creati sunt angeli: Vnde illud. Primo omnium creata est sapientia: q̄ intelligitur de angelica naturā quę in scriptura sæpè vita, sapiētia & lux dicitur. Nam sapiētia illa quę Deus est, creata nō est: Filius n. sapientia patris est genita, non facta nec creata, & tota Trinitas vna sapientia est, quę non facta nec creata est nec genita vel pcedēs De angelica ergo vita illud accipiendū est, de qua dicit scriptura, quando facta est, scilicet primo omnium. Sed rursus alia scriptura dicit: In principio creauit Deus cælum & terram,

Eccles. i. a.

Genes. i. a.

T 5 Et in

Psalms. 101.

Et in Propheta: Initio tu Domine terram fundastis & opera manuum tuarum sunt caeli. Et videtur contrarietas quaedam oriri ex assertionibus istis. Nam si primo omnium creata est sapientia, omnia post ipsam facta videntur: & ita post ipsam facta videntur caelum & terra, & ipsa facta ante caelum & terram. Item si in principio creavit Deus caelum & terram, nihil factum est ante caelum & terram, nec ipsa sapientia facta est ante caelum & terram. Cum ergo contraria videatur, nec in divina scriptura fas sit sentire aliquid esse contrarietatis, requiramus intelligentiam veritatis.

Quid tenendum sit docet praemissas auctoritates determinando.

Videtur itaque hoc esse tenendum, quod simul creata est spiritualis creatura, i. angelica, & corporalis: secundum quod potest accipi illud Salomonis: Qui vivit in aeternum creavit omnia simul, i. spirituales & corporales naturas: & ita non prius tempore creati sunt angeli, quam illa corporalis materia quatuor elementorum: & tamen primo omnium creata est sapientia: quia etsi non tempore, praecedit tamen dignitate. Quod autem simul creata fuerit corporalis spiritualisque creatura, Augustinus super Genesim aperte ostendit, dicens, per caelum & terram spirituales corporalesque creaturas intelligi. & haec creata sunt in principio, scilicet, temporis vel in principio, quia primo facta sunt.

Quod nihil factum est ante caelum & terram, nec etiam tempus: cum tempore enim creata sunt, sed non ex tempore.

Ante ea nihil factum est: nec etiam tempus factum est ante spirituales, scilicet angelicam naturam, & ante corporales, scilicet, materiam illam quatuor elementorum confusam. Illa enim cum tempore creata sunt, nec ex tempore, nec in tempore. Sicut nec tempus in tempore creatum est, quia

*Eccle. 18. a
Quod simul
creata fuerit
corporalis,
& spiri-
tualis crea-
tura auctori-
tate format.
Lib. 1. cap. 1.
Tom 3.*

quia non fuit tempus antequam esset cœlū & terra. Vnde August. in lib. de Trin. dicit, quod De⁹ fuit Dominus antequam tempus esset, & non in tempore cœpit esse Dominus: quia fuit Dominus temporis, quando cœpit esse tempus: nec utique tempus cœpit esse in tempore, quia non erat tempus antequam inciperet tempus.

Quod simul cum tempore, & cum mundo cœpit corporalis, & spiritualis creatura.

*Cap. 16 ad
principium
Lib. 5.*

Simul ergo cum tempore facta est corporalis, & spiritualis creatura, & simul cum mundo: nec fuit ante angelica creatura q̄ mundus: quia ut ait Aug. In Tomo 3. Lib. de Genesi ad litteram 5. Cap. 19. non longe à medio. In Tom. 9. Hieron. ad principium cap. 1. Nulla creatura, creata est ante secula: sed à seculis cum quibus cœpit. Hieron. tamen super epistolam ad Titum aliud videtur sentire dicens: Sex milia pcedum nostri temporis implētur annorum, & quantas prius æternitates, quanta tempora, quantas seculorum origines fuisse arbitrandum est: in quib. angeli, throni, dominationes, cæteriq; ordines seruijunt Deo absq; temporum vicibus atq; mensuris, & Deo iubente substituerunt? His verbis quidam adherentes dixerunt, cum mundo cœpisse tēpus seculare: sed ante mundum extitisse temp⁹ æternum sine mutabilitate, & in eo immutabiliter & intemporaliter astruunt angelos Deo iubente substituisse, eiq; seruisse. Nos autem quod pri⁹ dictum est pro captu intell gentiæ nostrę magis approbamus, saluā tamē reuerentia secretorum, in quibus nihil temere asserendum est. & illud Hier. dixisse non ita sentiendo, sed aliorum opinionem referendo arbitramur.

Vbi angeli mox creati fuerint: in empyreo scilicet, quod statim factum repletum est angelis.

Iam est ostensum quando creata fuerit angelica natura, nunc autem attendēdum est vbi facta fuerit. Testimoniis quarundā autoritatū euidēter mōstratur angelos ante casum fuisse in cœlo, & inde cor-

F.

de cor-

Luc. 1. 10. c.

Genes. 1. 2

*Strabus in
glo. ordina-
ria ad prin-
cipium c.
1. Genesios.
Iob. 38. 4*

*Beda in gl.
ordinaria
ad c. 1. Ge-
nesios in
principio
creavit.
Aug. lib. de
Genesi ad
literam 1.
cap. 1. ad
medium.*

de corruisse quosdā ppter superbiam: alios verō q
nō peccauerunt illic pstitisse, vnde Dominus in E
uāgelio ait: Videbā sathanā tanq̄ fulgur de celo ca
dentē; nec appellatur hoc cælum firmamētum q̄
secunda die factum est: sed cælum splēdidum q̄ di-
citur empyreum, i. igneum à splēdore nō à calore
quod statim factum angelis est repletum: quod est
supra firmamentum, & illud empyreum quidam
expositorum sacrę scripturę nomine cęli intelli-
gi volunt: vbi scriptura dicit: In principio creauit
Deus cælum & terram. Cælum inquit Strabus non
visibile firmamentum hic appellat sed empyreū,
i. igneum vel intellectuale: quod nō ab ardore sed
à splēdore dicitur: quod statim factum repletum
est angelis. vnde Iob: Vbi eras cum me laudabant
astra matutina, & cætera. De hoc quoq̄ Beda ita
ait: Hoc superius cælum quod à volubilitate mū-
di secretum est, mox vt creatum est, sãctis angelis
impletum est: quos in principio cum cælo & terra
conditos testatur Dominus dicens: Vbi eras cum
me laudabant astra matutina, & iubilarēt omnes
filii Dei: Astra matutina & filios Dei eosdem an-
gelos Dei vocat. Cælum enim in quo posita sunt
luminaria, non in principio, sed secunda die factū
est. Ex his liquet quod in empyreo omnes angeli
fuerunt ante quorundam ruinam, simulq̄ creati
sunt angeli cum cælo empyreo, & cum informi
materia omnium corporalium.

*Quod simul creata est visibilium rerum materia & in-
visibilium natura & vtraque informis secun-
dum aliquid & formata secun-
dum aliquid.*

Simul ergo visibilium rerum materia & inuisi-
biliū natura cōdita est: & vtraq̄ informis fuit se-
cundum aliqd & formata secū dum aliquid. Sicut
enim corporalium materia confusa & permixta
(quæ secundū Gręcos dicta est chaos) in illo exor-
dio

diō conditionis primariæ & formam confusionis habuit, & non formam distinctionis & discretio- nis, donec postea formaretur atq; distinctas reci- peret species: ita spiritalis & angelica natura in sua cōditione secundum naturæ habitum forma- ta fuit: & tamē illam quam postea per amorem & conuersionem à creatore suo acceptura erat for- mam non habuit: sed erat informis sine illa. Vnde Aug multipliciter exponens præmissa verba Ge- nesis, per cælum dicit intelligi informem naturam vitæ spiritalis, sicut in se potest existere non cō- uersa ad creatorem in quo formatur: per terram, corporalem materiam sine omni qualitate, quæ apparet in materia formata.

Quomodo dicat Lucifer secundum Esaiam: Ascen- dam in cælum, & ero similis altissimo: cum esset in cælo.

H

Hic quæri solet, si in cælo empyræo fuerunt an- *Esai. 14 d*
geli quum statim facti sunt, quomodo (vt legitur in Esa.) dicit Lucifer: Ascendam in cælum, & ex- altabo solium meum, & ero similis altissimo? Sed ibi cælum vocat Dei celsitudinē, cui parificari vo- lebat: & est tale, ascendam in cælum, id est, ad æ- qualitatem Dei.

QVALES FACTI FVERINT ANGELI,
& quatuor eis attributa sunt in ipso ini- tio suæ conditionis.

DISTINCT. III.

A

ECCE ostēsum est vbi angeli fuerint mox vt cre- ati sunt. Nunc cōsequēs est inuestigare, quales facti fuerint in ipso primordio suæ conditionis: & quatuor quidē angelis videntur esse attributa in initio subsistētiae suæ, scil. essentia simplex, id est, indiuisibilis, & immaterialis, & discretio psona- lis, & per rationē naturaliter insitam intelligētia, memoria, & voluntas siue dilectio: liberum quo- que